

Nationella resultat – Enhetsundersökningen LSS 2025

Enhetsundersökningen LSS vänder sig till samtliga enheter i Sverige som utför insatserna bostad med särskild service för vuxna samt daglig verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. I årets faktablad har Socialstyrelsen valt att lyfta fram en ny indikator om rutiner för att förebygga utmanande beteende. Resultat som belyser personalens möjlighet till kompetensutveckling lyfts också, däribland ett nytt mått om personalens kompetens i tydliggörande pedagogik. Andelen enheter med rutiner för att uppmärksamma våld och missbruk lyfts också. Det var totalt 3 793 enheter inom bostad särskild service och 2 152 enheter inom daglig verksamhet som besvarade enkäterna. Datainsamlingen för enhetsundersökningen LSS 2025 genomfördes innan den nya socialtjänstlagen trädde i kraft. Hänvisningar till lagstiftning och begrepp i undersökningen utgår därför från den tidigare lydelsen.

Årets resultat visar bland annat att:

- I 76 procent av enheterna inom bostad med särskild service och i 73 procent av de dagliga verksamheterna finns rutiner som beskriver hur personalen vid enheten ska arbeta förebyggande och agera om de som bor på boendet/deltar i daglig verksamhet riskerar att skada sig själva och/eller andra eller har andra utmanande beteenden.
- Andelen personal med kompetens inom tydliggörande pedagogik är 72 procent inom bostad med särskild service och 86 procent inom daglig verksamhet.
- Andelen enheter där samtlig personal har en aktuell individuell kompetensutvecklingsplan har ökat med 4 procentenheter sedan 2024 inom bostad med särskild service, till 71 procent. För daglig verksamhet är resultatet detsamma som 2024, 81 procent.
- Andelen enheter med aktuella rutiner för att uppmärksamma våld och missbruk har ökat inom bostad med särskild service sedan 2024. Rutinen om våld har ökat från 67 till 70 procent, rutinen om missbruk av läkemedel från 52 till 57 procent och rutinen om missbruk av alkohol eller andra beroendeframkallande medel har ökat, från 53 till 59 procent.

Olika sätt att förebygga utmanande beteende

Att verksamheter kan förebygga och minska utmanande beteenden¹ på ett fungerande sätt är en del i arbetet med att undvika användning av tvångs- och begränsningsåtgärder som inte är tillåtna enligt lag. Utmanande beteenden ses som signaler på att personen inte får sina behov tillgodosedda. Det är omgivningens, och inte minst enhetens, ansvar att hitta lösningar så att en person som utvecklat utmanande beteenden kan leva ett gott liv [1].

Förebyggande rutiner

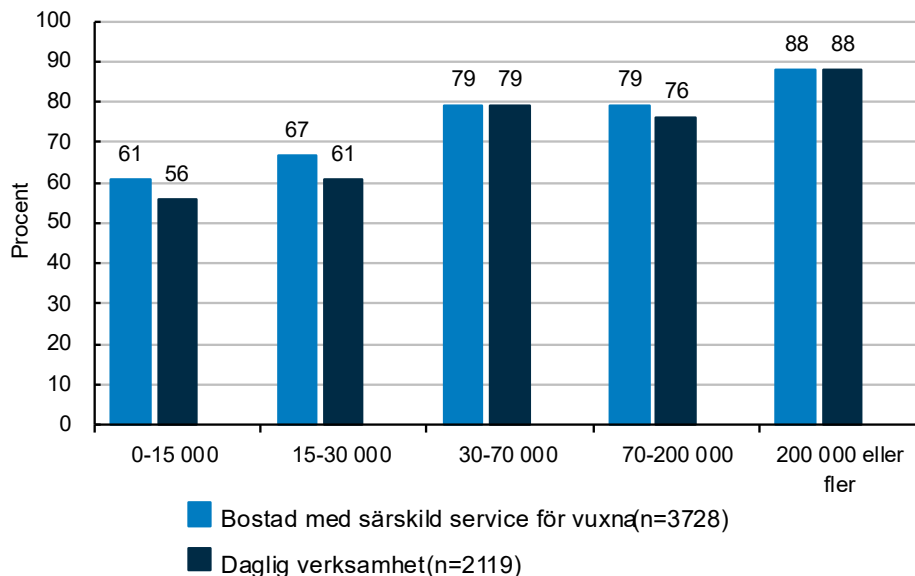
Att enheter har skriftliga rutiner för hur personalen ska arbeta förebyggande och agera om en brukare riskerar att skada sig själv och/eller andra eller har andra utmanande beteenden, kan vara ett stöd för personalen². I årets enhetsundersökning LSS finns en ny indikator om rutiner för att förebygga utmanande beteende. För att uppnå indikatorn ska enheterna både ha rutiner för förebyggande arbete och rutiner för hur personalen ska agera om en situation med utmanande beteende uppstår. I 76 procent av enheterna inom bostad med särskild service och i 73 procent av de dagliga verksamheterna finns sådana rutiner³. Av de enheter som endast har en av rutinerna, och som därmed inte uppnår indikatorn, är det något fler (3 procentenheter) som har en rutin för hur personalen ska agera om en situation med utmanande beteende uppstår än som har en rutin som beskriver hur personalen vid enheten ska arbeta förebyggande. Figur 1 visar andel enheter som uppnår indikatorn uppdelat på invånarantal i den kommun de är geografiskt placerade. Det är lägst andel i kommunerna med minst invånarantal och högst i det med flest, se figur 1.

¹ Med utmanande beteende avses här ett beteende som är av en sådan svårighetsgrad, intensitet, frekvens eller varaktighet att det riskerar att påverka nivån av livskvalitet eller den fysiska säkerheten för personen själv eller personer i dess närhet. Det är omgivningen som utmanas av beteendet.

² Verksamhetens ansvar att fastställa de rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet regleras bland annat i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

³ Rutinen ska vara skriftlig och beslutad på ledningsnivå. Det ska ha kontrollerats att rutinen används och fungerar på avsett sätt samt att den vid behov har reviderats

Figur 1. Andel enheter med rutiner för att förebygga utmanande beteende uppdelat på kommuner utifrån antal kommuninvånare

Källa: Enkät Enhetsundersökning LSS, 2025, Socialstyrelsen

Tydliggörande pedagogik och AKK

Det finns ett starkt samband mellan kommunikationssvårigheter och utmanande beteende. Ju större svårigheter att kommunicera, desto större risk för utmanande beteende. I Socialstyrelsens kunskapsstöd ”Att förebygga och minska utmanande beteende i LSS-verksamhet” finns arbets- och förhållningssätt som Socialstyrelsen rekommenderar för att förebygga utmanande beteende. Alternativ och kompletterande kommunikation, AKK, och tydliggörande pedagogik är två av de starkt positiva rekommendationerna som lyfts i kunskapsstödet [1]. Enligt rekommendationerna bör individuellt anpassad tydliggörande pedagogik användas för att förbereda personen, ge förutsägbarhet och förståelse för aktiviteter och händelser för att undvika osäkerhet och frustration som kan leda till utmanande beteende. Visuellt stöd är en viktig del av tydliggörande pedagogik [1].

I årets enhetsundersökning LSS finns ett nytt bakgrundsmått om andel personal med kompetens i tydliggörande pedagogik. Inom bostad med särskild service har 72 procent av personalen kompetens i tydliggörande pedagogik och inom daglig verksamhet är det 86 procent.

I 60 procent av enheterna inom bostad med särskild service och i 70 procent av de dagliga verksamheterna har personalen erbjudits kompetensutveckling inom AKK under det senaste året⁴. Det är nästan samma resultat som 2024

⁴ Perioden 2024-03-01 – 2025-03-01

för bostad med särskild service och en ökning med 3 procentenheter för daglig verksamhet, se figur 2 och 3. AKK är ett samlingsnamn för olika kommunikationssätt och metoder som stödjer kommunikation mellan människor och hjälper personer med kommunikationssvårigheter att förstå andra och att uttrycka sig [2].

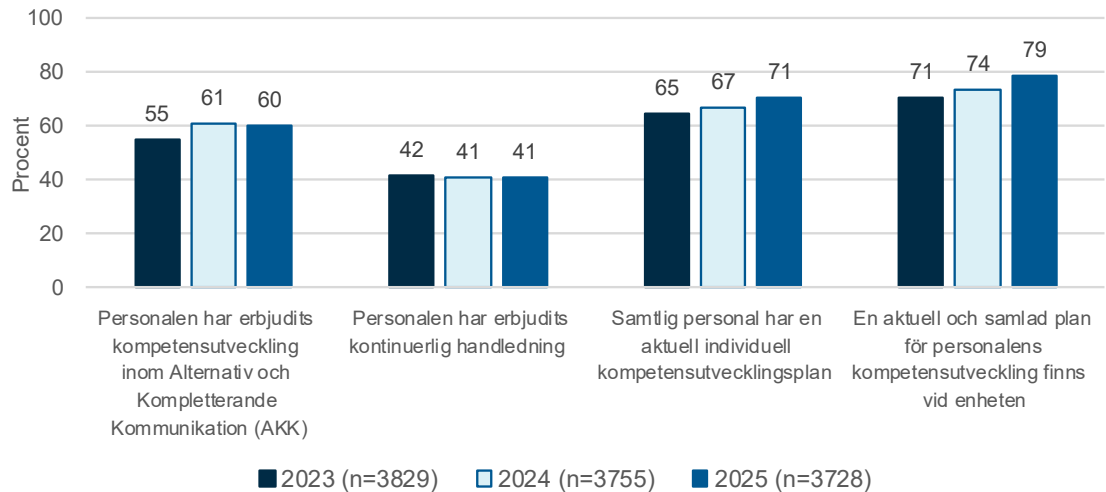
Bättre förutsättningar för rätt kompetens genom planer och kompetensutveckling

En viktig uppgift för arbetsgivare är att avgöra vilken kompetens som behövs i den verksamhet de ansvarar för och att se till att det finns förutsättningar för kompetensutveckling. Med rätt kompetens ökar förutsättningarna för att personalen ska bidra till insatser av god kvalitet. Ett sätt för arbetsgivare att skapa förutsättningar för kompetensutveckling som bygger på kompetensbehov och verksamhetens mål, är aktuella kompetensutvecklingsplaner. Både för enskilda medarbetare och samlat för verksamheten. Det har sedan 2024 skett en ökning av andelen enheter inom bostad med särskild service där samtlig personal har en aktuell individuell kompetensutvecklingsplan och av andelen enheter som har en aktuell samlad plan för personalens kompetensutveckling. För daglig verksamhet är resultatet ungefär detsamma som 2024 men resultaten har ökat över tid inom båda områdena, se figur 2 och figur 3.

I Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2014:2) beskrivs de kunskaper som rekommenderas för personal som arbetar i verksamheter för personer med funktionsnedsättning. Personalen bör vid behov få fortbildning, vidareutbildning och handledning i syfte att upprätthålla de kunskaper och förmågor som krävs för att ge god vård och omsorg. Handledning kan ha en stödjande funktion för personalen, ses som en kompetenshöjande insats, bidra till den professionella utvecklingen och fungera som en kvalitetssäkring för verksamheten. Några syften med handledning är att ge stöd för reflektion och distans, ge aktuell kunskap och personlig utveckling. I mindre än hälften, 41 procent, av bostäderna med särskild service och i 34 procent av de dagliga verksamheterna har personalen erbjudits kontinuerlig handledning. Resultatet har i stort sett inte förändrats under de år enhetsundersökningen LSS genomförts. Inom bostad med särskild service har det skett en minskning med 4 procentenheter sedan 2017 och för daglig verksamhet är resultatet detsamma som 2017, då enhetsundersökningen LSS började genomföras i nuvarande form. För ytterligare jämförelser över tid se figur 2 och figur 3.

Figur 2. Individuell- och samlad kompetensutvecklingsplan, kompetensutveckling inom AKK och kontinuerlig handledning, bostad med särskild service

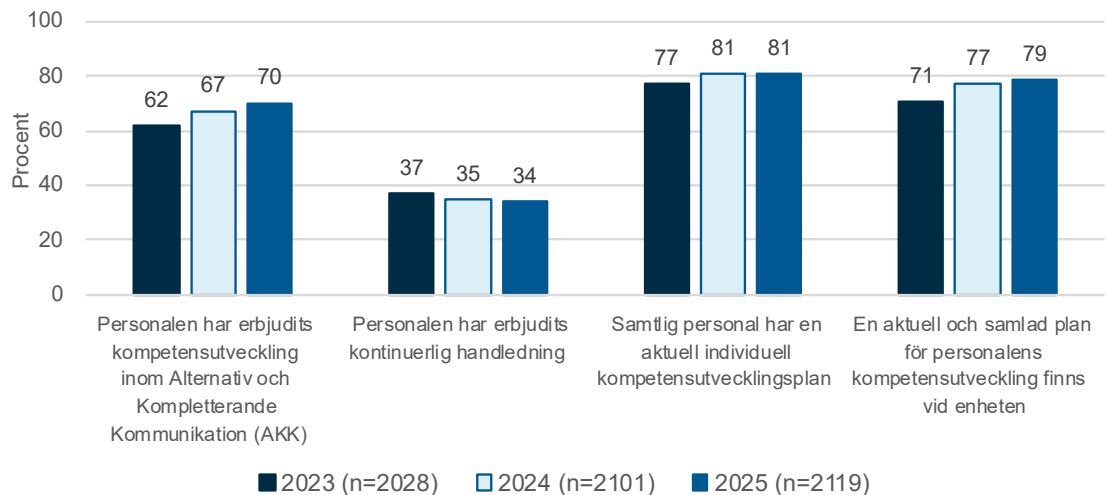
Andel enheter, procent, riket 2023, 2024 och 2025.

Källa: Enkät Enhetsundersökning LSS, 2023, 2024, 2025, Socialstyrelsen.

Figur 3. Individuell- och samlad kompetensutvecklingsplan, kompetensutveckling inom AKK och kontinuerlig handledning, daglig verksamhet

Andel enheter, procent, riket 2023, 2024 och 2025.

Källa: Enkät Enhetsundersökning LSS, 2023, 2024, 2025, Socialstyrelsen.

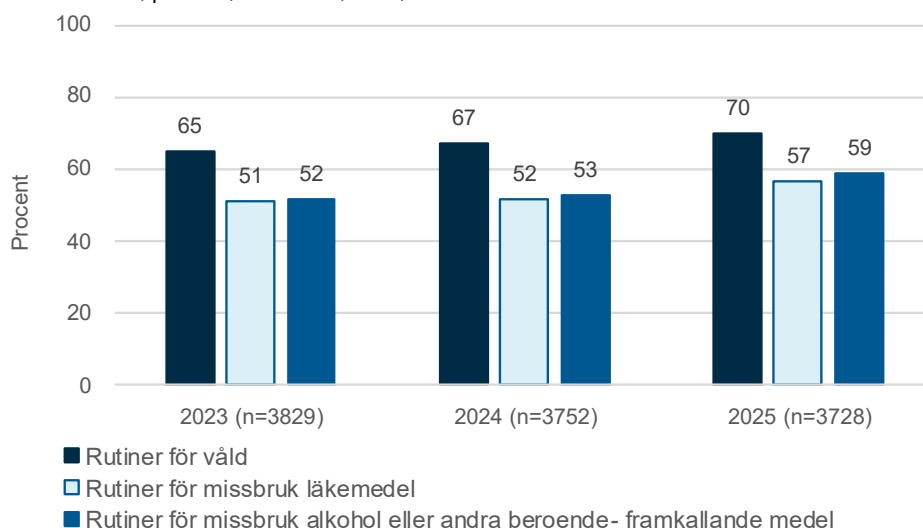
Andelen enheter som har aktuella rutiner för att uppmärksamma våld och missbruk har ökat inom bostad med särskild service

Ett sätt att arbeta förebyggande och motverka ohälsa och eventuell otrygghet är att ha rutiner för hur personalen ska agera vid misstanke om eller upptäckt av att den enskilde har blivit utsatt för våld, att den enskilde är beroende/missbrukar läkemedel eller alkohol/beroendeframkallande medel.

Resultaten visar att andelen enheter som har aktuella rutiner har ökat inom bostad med särskild service sedan 2024, se figur 4. Sett över tid har det skett en ökning av andelen enheter med aktuella rutiner inom både bostad med särskild service och inom daglig verksamhet, se figur 4 och figur 5.

Figur 4. Aktuella rutiner om personalens agerande vid våld och missbruk/beroende, bostad med särskild service

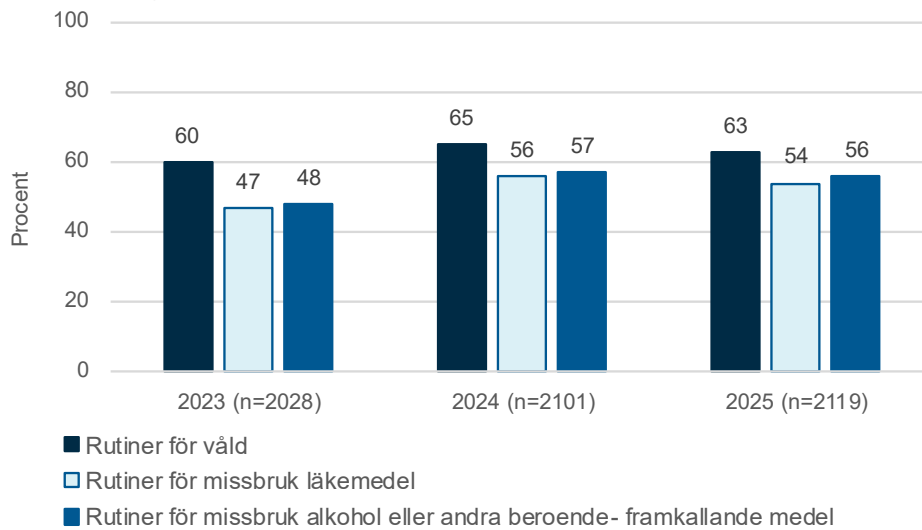
Andel enheter, procent, riket 2023, 2024, 2025

Källa: Enkät Enhetsundersökning LSS, 2023, 2024, 2025, Socialstyrelsen.

Figur 5. Aktuella rutiner om personalens agerande vid våld och missbruk/beroende, daglig verksamhet

Andel enheter, procent, riket 2023, 2024, 2025

Källa: Enkät Enhetsundersökning LSS, 2023, 2024, 2025, Socialstyrelsen.

Inom både bostad med särskild service och daglig verksamhet är det en tydlig skillnad mellan andelen enheter som uppnår indikatorn uppdelat på invånarantal i den kommun de är geografiskt placerade. Kommuner med 0–15 000 invånare har rutiner i lägst grad och enheter i kommuner med 200 000 eller fler invånare har rutiner i högst grad. Skillnaden är störst för andelen enheter med rutiner för att uppmärksamma våld. För bostad med särskild service varierar det från 54 till 82 procent och för daglig verksamhet från 51 till 79 procent.

Referenser

1. Att förebygga och minska utmanande beteende i LSS-verksamhet. Ett kunskapsstöd med rekommendationer för chefer, verksamhetsansvariga och personal. Socialstyrelsen 2015
2. Vägar till ökad delaktighet - Kunskapsstöd för socialtjänsten om arbete med stöd och service enligt LSS. Socialstyrelsen 2017

Det här är öppna jämförelser

Öppna jämförelser finns inom områdena socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. Jämförelserna riktar sig främst till tjänstemän, beslutsfattare, politiker, ansvariga huvudmän och utförare på lokal, regional och nationell nivå.

Syftet med öppna jämförelser:

- Stimulera verksamheterna att
 - analysera och följa upp sin verksamhet
 - lära av varandra
 - förbättra kvaliteten i verksamheten
 - effektivisera verksamheten.
- Skapa öppenhet och ge förbättrad insyn i offentligt finansierad hälso- och sjukvård, kommunal hälso- och sjukvård och socialtjänst.
- Ge underlag för styrning och ledning, både nationellt och lokalt.

Svarsfrekvens: Svarsfrekvensen är 80 procent för enheter inom bostad särskild service och 83 procent för daglig verksamhet.

Datakälla: Enkät Öppna jämförelser – Enhetsundersökning LSS 2025, Socialstyrelsen.

Mer information

På Socialstyrelsens webbplats finns en Excelfil som innehåller alla resultat redovisade på enhets- kommun-, läns- och riksnivå samt för stadsdelsområden i Stockholm. Där finns även undersökningens enkäter, metodbeskrivning och beskrivning av indikatorer och bakgrundsmått: [Öppna jämförelser av bostad med särskild service för vuxna och daglig verksamhet, LSS - Socialstyrelsen](#)

Kontakt:

Sanna Eriksson

Telefon: 075-247 30 00

E-post: enhetsundersokninglss@socialstyrelsen.se